

2021-06-14
Dnr 2021:995
1 (7)

Lidköpings kommun

kommun@lidkoping.se

De la Gardiegymnasiet enhet 6

rikard.lans@edu.lidkoping.se

Kvalitetsgranskning av reella möjligheter till grundläggande behörighet för elever på yrkesprogram

Skolinspektionen genomför med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) en tematisk kvalitetsgranskning. Syftet med granskningen är att bedöma kvaliteten i hur olika gymnasieskolor möjliggör för elever på yrkesprogram att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskola.¹

Med anledning av alla de utmaningar som skolor har att hantera under rådande pandemi fattar Skolinspektionen i denna kvalitetsgranskning beslut med rekommendationer utan krav på redovisning.

Denna granskning avser De la Gardiegymnasiet enhet 6 i Lidköping. Huvudman för skolan är Lidköpings kommun. Totalt cirka 40 slumpvis utvalda gymnasieskolenheter ingår i granskningen. De la Gardiegymnasiet enhet 6 är en av dessa. På skolenheten går 362 elever på något av enhetens följande yrkesprogram: barn- och fritidsprogrammet, vård- och omsorgsprogrammet, handels- och administrationsprogrammet samt hotell- och turismprogrammet. Skolinspektionen har genomfört två gruppintervjuer med elever, en gruppintervju med lärare, en intervju med skolans studie- och yrkesvägledare samt en intervju med rektorn. Intervjuerna genomfördes via videolänk den 24 och 25 maj 2021 av utredarna Elisabeth Hejman och Hanaa Filali. Intervjuerna har sammanställts i ett protokoll som kommunicerats med huvudman och skola. Protokollet ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut.

Skolinspektionen framhåller vikten av att de elever som har bidragit med synpunkter informeras om detta beslut.

De samlade iakttagelserna från alla skolorna som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras runt årsskiftet 2021/22.

¹ De kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskola, och som inte ingår i de flesta yrkesprogram, är svenska 2 och 3, alternativt svenska som andraspråk 2 och 3, samt engelska 6. Dock ingår svenska 2/svenska som andraspråk 2 i de programgemensamma ämnena på vård- och omsorgsprogrammet och barn- och fritidsprogrammet och engelska 6 på hotell- och turismprogrammet.

2021-06-14
Dnr 2021:995
2 (7)

Skolinspektionens beslut

Granskningen utgår från följande övergripande frågeställning:

I vilken utsträckning har elever på yrkesprogram reella möjligheter att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet?

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp för det granskade området. En sammanställning av de författningar som granskningen utgår från finns bifogad som bilaga sist i beslutet.

Skolinspektionen bedömer att eleverna vid De la Gardiegymnasiet enhet 6 i hög utsträckning har reella möjligheter att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet, men att utvecklingsområden finns.

Utifrån framtagna kvalitetskriterier rekommenderar Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete inleds med att

- följa upp och analysera skillnader i val av behörighetsgivande kurser mellan olika yrkesprogram och mellan olika elevgrupper.

Skolinspektionens bedömningar

Reella möjligheter för elever på yrkesprogram att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet

Här bedöms kvaliteten i skolans arbete i förhållande till hur skolan:

- Informerar och vägleder elever
- Organiserar och planerar behörighetsgivande kurser
- Följer upp och analyserar skillnader mellan olika yrkesprogram och mellan olika elevgrupper

Elever får information och vägledning inför val av behörighetsgivande kurser

Granskningen visar att det vid De la Gardiegymnasiet enhet 6 finns en tydlig struktur för hur och när eleverna ska ges information om möjligheterna att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet. Av intervjuer framgår att såväl studie- och yrkesvägledaren som mentorerna samt ämneslärarna bidrar till att eleverna återkommande under gymnasietiden får information om möjligheterna och vilken nytta de kan ha av att läsa de behörighetsgivande kurser. Både i år 1 och år 2, inför elevernas val av kurser för kommande läsår, informerar studie- och yrkesvägledaren respektive klass om möjligheterna att välja kurserna. För att eleverna ska kunna göra medvetna val sätter

2021-06-14
Dnr 2021:995
3 (7)

studie- och yrkesvägledaren information om grundläggande behörighet i relation till framtida studie- och yrkesval. Information finns också tillgänglig för eleverna i programkatalogen och på skolans digitala plattform. Vidare ges även vårdnadshavare information både under utvecklingssamtal och vid föräldramöten.

Granskningen visar också att eleverna har möjligheter till mer individuellt inriktad vägledning. Av intervjuer framgår att samtliga elever uppmuntras till individuell vägledning av studie- och yrkesvägledaren. Den individuella vägledningen sker oftast på elevernas initiativ, men studie- och yrkesvägledaren kontaktar även elever som skolan identifierat kan vara i behov av vägledning. Eleverna ges också vägledning under utvecklingssamtalen med respektive mentor och genom att undervisande ämneslärare berättar om nästkommande kurs och dess innehåll. Vidare framgår av intervjuerna att eleverna vid behov erbjuds trepartssamtal mellan elev, mentor och studie- och yrkesvägledare.

Utbildningen är organiserad så att alla elever ges möjlighet att läsa behörighetsgivande kurser

Av granskningen framgår att skolan har organiserat utbildningen på ett sätt som ger alla elever goda förutsättningar att läsa de kurser som ger grundläggande behörighet. Planeringen av kurserna är flexibel och kurserna arrangeras på ett sätt som ger alla elever oavsett inriktning reella möjligheter att delta i och slutföra kurserna.

Samtliga elever erbjuds möjlighet att läsa in grundläggande behörighet inom ramen för sitt program, antingen som individuellt val eller som programfördjupning. Schemat är anpassat så att kurserna blir en naturlig del av skoldagen och så att de inte ska krocka med det arbetsplatsförlagda lärandet (APL). Granskningen visar att det finns en flexibilitet om eleverna vill välja behörighetsgivande kurser sent i utbildningen.

Vidare visar granskningen att kurserna organiseras på ett sätt som ger eleverna möjlighet till stöd för att genomföra kurserna. Av intervjuerna framgår att skolan arbetar för att tillgodose elevers behov av särskilt stöd i behörighetsgivande kurser på samma sätt som i andra kurser, exempelvis genom stöd av speciallärare. Eleverna har möjlighet att vid behov gå på den schemalagda stödtiden vid flera tillfällen under veckan och skolan har även så kallade X-dagar då eleverna erbjuds stöd och möjlighet att ta igen missade uppgifter och undervisningstid.

Rektor följer inte upp och analyserar elevers val av behörighetsgivande kurser

Granskningen visar att rektorn inte följer upp och analyserar varför eleverna väljer, respektive inte väljer, att läsa kurser som ger grundläggande behörighet. Uppgifter om i vilken omfattning elever fullföljer kurserna är heller inget som sammanställs eller analyseras på skolan. Rektor uppger emellertid att studieresultaten för kurserna följs upp, och rektor är i viss mån medveten om skillnader mellan olika elevgrupper vad gäller vilka som väljer att läsa de behörighetsgivande kurserna. Rektorn ger exempel på att det är en högre andel elever på vård- och omsorgsprogrammet som väljer att läsa kurserna eftersom elever på handels- och administrationsprogrammet i högre grad vill börja arbeta direkt efter gymnasiet.

2021-06-14
Dnr 2021:995
4 (7)

Rekommendation

Sammanfattningsvis visar granskningen att eleverna på De la Gardiegymnasiet enhet 6 har reella möjligheter att läsa de kurser som krävs för att få grundläggande behörighet till högskola. Eleverna får information och individuell vägledning inför val av behörighetsgivande kurser och skolan har organiserat och planerat utbildningen så att det ska bli enkelt för elever att välja kurserna.

För att ytterligare höja kvaliteten i utbildningen rekommenderar Skolinspektionen att rektorn följer upp och analyserar skillnader i val av behörighetsgivande kurser mellan olika program och olika elevgrupper.

Uppföljning och analys av elevers val rörande kurser för grundläggande behörighet till högskola kan möjliggöra att hinder för olika elevgrupper kan identifieras. Utifrån den kunskapen kan skolan vid behov anpassa informationsinsatser och sin organisation för att underlätta för eleverna att göra medvetna val.

Skolinspektionen avslutar med detta beslut denna granskning.

På Skolinspektionens vägnar

X Ylva Gunnars

Beslutsfattare
Signerat av: Ylva Gunnars

X Elisabeth Hejman

Föredragande
Signerat av: Elisabeth Hejman

I handläggningen av ärendet har även utredare Hanaa Filali deltagit.

Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

2 kap. 8 §

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

2 kap. 10 §

Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges.

2 kap. 29 §

Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

4 kap. 3 §

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

4 kap. 4 §

Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå.

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

4 kap. 5 §

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

15 kap. 19a §

Varje elev ska ha en mentor som ska följa elevens kunskapsutveckling och studiesituation med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet. Mentorn ska särskilt uppmärksamma tecken på att eleven kan behöva stöd och i så fall skyndsamt informera berörd skolpersonal.

15 kap. 20 §

Minst en gång varje termin ska rektorn se till att eleven ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation (utvecklingssamtal).

En elevs vårdnadshavare ska få sådan information som avses i första stycket.

16 kap. 3 §

Yrkesprogrammen ska utgöra grund för yrkesverksamhet och fortsatt yrkesutbildning.

Alla elever på yrkesprogram ska inom ramen för sin gymnasieutbildning ges möjlighet att uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå.

26 kap. 19 §

Statens skolinspektion ska granska kvaliteten i sådan utbildning och annan verksamhet som står under dess tillsyn eller under tillsyn av en kommun enligt detta kapitel.

Gymnasieförordningen (2010:2039)

4 kap. 5 §

Statens skolverk får meddela föreskrifter om vilka kurser som får erbjudas som programfördjupning för varje program.

4 kap. 7 § första–fjärde stycket

Huvudmannen för en gymnasieskola beslutar om vilka kurser som ska erbjudas som individuellt val.

Eleven har dock rätt att inom utrymmet för individuellt val läsa

1. en kurs i idrott och hälsa utöver vad som finns på studievägen,
2. minst en kurs i estetiska ämnen, och
3. de kurser som krävs för grundläggande högskolebehörighet på grundnivå om eleven går på ett yrkesprogram.

Undantag från vad som föreskrivs i andra stycket 1 och 2 får göras om det finns synnerliga skäl.

Statens skolverk får meddela föreskrifter om vilka kurser som får ingå i de ämnen som avses i andra stycket 2.

4 kap. 23 §

En elev får delta frivilligt i undervisning i en eller flera kurser som ligger utanför elevens fullständiga program, om eleven på ett tillfredsställande sätt kan antas genomföra såväl kurserna på den ordinarie studievägen som de frivilliga kurserna (utökat program). Beslutet fattas av rektorn.

En elev på ett yrkesprogram i gymnasieskolan har utan särskilt beslut rätt att som utökat program läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskoleutbildning på grundnivå. Huvudmannen är dock bara skyldig att tillgodose detta om eleven senast vid utgången av det andra läsåret har anmält att han eller hon vill läsa de aktuella kurserna.

En elev som följer ett utökat program har rätt till garanterad undervisningstid utöver vad som föreskrivs i 16 kap. 18 § respektive 19 kap. 20 § skollagen (2010:800).

Förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan**2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv**

Personalen ska, efter en av rektorn gjord arbetsfördelning, bidra med underlag för elevernas val av utbildning och yrke, samt informera och vägleda eleverna inför deras val av kurser, fortsatt utbildning och yrkesverksamhet och motverka sådana begränsningar i valet som grundar sig på föreställningar om kön och på social eller kulturell bakgrund.

2.6 Rektorns ansvar

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att utbildningen organiseras så att den så långt möjligt anpassas efter elevernas önskemål och val av kurser och att återvändsgränder i studiegången undviks, eleverna får information inför utbildningens början, får en väl utformad introduktion i utbildningen, i ämnen och kurser samt får stöd att formulera mål för sina studier, studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke, samt skolan i dialog med eleven upprättar en individuell studieplan för varje elev och reviderar den vid behov.